

បណ្តាញព័ត៌មានអំពីជំងឺឆ្លង

ជំងឺអុតតូច និង ជំងឺដំបៅរើម

ជំងឺអុតតូច(អុតស្វាយ)គឺជាជំងឺវិរុសឆ្លងទូទៅ មួយដែលអាចកើតមានសារជាថ្មីជាជំងឺដំបៅរើម (**shingles**) នៅពេលក្រោយមកទៀត។ កូនក្មេងទាំងអស់ និងមនុស្សពេញវ័យដែល គ្មានប្រព័ន្ធការពារទល់នឹងរោគនេះ គួរចាក់ថ្នាំ បង្ការជំងឺនេះ។

តើជំងឺអុតតូចគឺជាអ្វី?

- ជំងឺអុតតូចគឺជាជំងឺមួយដែលបណ្តាលដោយវិរុសរើមម្យ៉ាងហៅថា herpes zoster (ដែលស្គាល់ផងដែរ ថាជាវិរុស Varicella-Zoster)
- ចំពោះកុមារ ជាធម្មតារោគនេះបណ្តាលឲ្យមានជំងឺមិសស្ករធ្ងន់ធ្ងរ។
- ចំពោះមនុស្សពេញវ័យនិងអ្នកដែលមានប្រព័ន្ធការពាររោគទន់ខ្សោយវិញ ជំងឺនេះអាចបណ្តាលឲ្យមានសភាពធ្ងន់ធ្ងរ។
- ការកើតមានជំងឺនេះនៅពេលមានផ្ទៃពោះអាចបណ្តាលឲ្យមានការប៉ះពាល់ខូចខាតរាងកាយទារកក្នុងផ្ទៃ ស្នាមលើស្បែក ទារកក្នុងផ្ទៃ និងមានបញ្ហាផ្សេងៗទៀតចំពោះទារក។
- មុនពេលដែលការចាក់ថ្នាំបង្ការរោគជាប្រក្រតីបានចាប់ផ្តើមនៅឆ្នាំ 2006 អុតតូចគឺជាជំងឺទូទៅណាស់។ ឧប្បត្តិហេតុ នៃការកើតមានជំងឺអុតតូចទំនងជាថយចុះ នៅពេលដែលមានការចាក់ថ្នាំបង្ការរោគ។

តើជំងឺនេះមានរោគសញ្ញាអ្វីខ្លះ?

- ជំងឺអុតតូចចាប់ផ្តើមឡើងដោយមានគ្រុនក្តៅបន្តិចមួយរំពេច ហៀរសំបោរ ជាទូទៅគឺមានអារម្មណ៍មិនស្រួលខ្លួន និង មានកន្ទួលស្បែក។
- ជាធម្មតា កន្ទួលស្បែកចាប់ផ្តើមជាកន្ទួលតូចៗដែលក្លាយជាពងទឹក ហើយក្រោយមកទៀតក្លាយទៅជាកមរមាស់។
- កន្ទួលស្បែកនេះកើតមានរយៈពេលពីបីទៅបួនថ្ងៃ។ នៅគ្រាណាមួយនោះ កន្ទួលទាំងនេះមានភាពប្រែប្រួលទៅតាម ដំណាក់កាលរបស់វា។
- ជាធម្មតា រោគសញ្ញាទាំងឡាយកើតមានឡើងរយៈពេលពីរអាទិត្យ ក្រោយពីកើតមានវិរុសនៃជំងឺអុតតូច។
- មនុស្សភាគច្រើនជាសះស្បើយមកវិញដោយគ្មានផលវិបាកអ្វីទេ ប៉ុន្តែជួនកាលទៅ ជំងឺនេះបណ្តាលឲ្យមានផលវិបាក ខ្លាំងក្លាទាំងឡាយ ដូចជារោគរលាកស្បែក និងរោគរលាកខួរក្បាល។ ជំងឺនេះក៏ធ្វើឲ្យបាត់បង់ជីវិតណាស់។

តើជំងឺនេះឆ្លងតាមវិធីណា?

- នៅពេលកើតមានជំងឺនេះនៅគ្រាដើមដំបូង វិរុសរបស់វាឆ្លងតាមរយៈការក្អក។
- នៅគ្រាក្រោយមកទៀត វិរុសនៃជំងឺនេះឆ្លងតាមរយៈការប៉ះពាល់ដោយផ្ទាល់ជាមួយនិងទឹករនៃពងទឹក។
- ជំងឺនេះឆ្លងខ្លាំងណាស់ចំពោះអ្នកដែលពុំដែលមានជំងឺអុតតូច ឬដែលគ្មានប្រព័ន្ធការពារទល់នឹងរោគនេះ។
- អ្នកកើតជំងឺនេះអាចចម្លងរោគនៅពេលមួយថ្ងៃឬពីរថ្ងៃមុនពេលកន្ទួលចេញរូបរាងនៅលើស្បែក (គឺថាក្នុងអំឡុង ដំណាក់កាលហៀរសំបោរ) និងរយៈពេលដល់ទៅប្រាំថ្ងៃក្រោយមកទៀត (នៅពេលដែលពងទឹកបានបង្កើតក្រុម ឬ ក្លាយទៅជាកមរមាស់)។

- ការកើតមានជំងឺអុតតូចបណ្តាលឲ្យប្រព័ន្ធការពាររោគមានភាពស៊ាំនឹងជំងឺនេះ ហើយអ្នកដែលកើតមានជំងឺនេះម្តងហើយកំរនឹងកើតមានជំងឺនេះជាលើកទីពីរណាស់។

តើអ្នកណាទៅដែលអាចមានគ្រោះថ្នាក់កើតជំងឺនេះ?

- ជនរាល់រូបដែលមិនធ្លាប់មានជំងឺអុតតូច ឬមិនទាន់បានចាក់ថ្នាំបង្ការរោគនេះនៅពេលកន្លងមក អាចកើតមានជំងឺអុតតូចនេះ។
- អ្នកដែលធ្លាប់បានកើតជំងឺអុតតូចទំនងជាមានប្រព័ន្ធការពារទប់ទល់រោគនេះ។ ប៉ុន្តែមនុស្សពេញវ័យដែលមិនធ្លាប់កើតជំងឺអុតតូចប្រហែលជាអាចមានប្រព័ន្ធការពាររោគទល់នឹងជំងឺនេះដែរ (ដោយសារតែការកើតមាននៅពេលកន្លងមកមានសភាពមិនសូវធន់ឡើយ)។ ជួនកាលវេជ្ជបណ្ឌិតធ្វើតេស្តឈាមដើម្បីឲ្យដឹងថា តើអ្នកទាំងនេះត្រូវការចាក់ថ្នាំបង្ការរោគដែរឬទេ។

តើវិធីបង្ការជំងឺនេះធ្វើឡើងដោយរបៀបណា?

- ការចាក់ថ្នាំបង្ការរោគដោយឥតគិតថ្លៃគួរតែធ្វើទៅសំរាប់កុមារទាំងអស់ដែលមានអាយុ 18 ខែ និងក្មេងដែលរៀនថ្នាក់ដំបូងនៅសាលាមធ្យមសិក្សា ហើយដែលមិនបានចាក់ថ្នាំបង្ការរោគអុតតូច ព្រមទាំងមិនធ្លាប់កើតមានជំងឺនេះឡើយ។
- ការចាក់ថ្នាំបង្ការរោគក៏គួរតែធ្វើផងដែរចំពោះអ្នកមានអាយុចាប់ពី 14 ឆ្នាំឡើងទៅដែលមិនស៊ាំនឹងជំងឺនេះ។ ថ្នាំបង្ការរោគនេះមានចំនួន 2 កំរិត ដោយចាក់នៅចន្លោះពេល 1 ខែទៅ 2 ខែជាប់គ្នា។ ថ្នាំបង្ការរោគនេះ គួរតែធ្វើចំពោះអ្នកដែលមានគ្រោះថ្នាក់ខ្លាំងក្នុងការកើតជំងឺនេះ ឧទាហរណ៍: បុគ្គលិកថែទាំសុខភាព អ្នករស់នៅជាមួយឬធ្វើការជាមួយកុមារតូចៗ ស្ត្រីដែលគ្រោងមានផ្ទៃពោះ និងសមាជិកក្នុងផ្ទះដែលមានទំនាក់ទំនងប៉ះពាល់ជាមួយនឹងអ្នកដែលមានប្រព័ន្ធការពារទប់ទល់រោគអន់ខ្សោយ។
- អ្នកកើតជំងឺអុតតូចគួរចៀសវាងអ្នកដទៃ (និងមិនធ្វើដំណើរទៅមណ្ឌលថែទាំកុមារឬសាលារៀន) រហូតទាល់តែនៅពេលយ៉ាងតិចប្រាំថ្ងៃក្រោយពីកើតមានកន្ទួលស្បែក ហើយក្រោយពេលដែលពងទឹកទាំងអស់បានស្ងួតអស់ទៅហើយ។
- អ្នកកើតជំងឺអុតតូចគួរគ្របច្រមុះនិងមាត់នៅពេលក្អកក្អាយ បោះចោលក្រដាសជូតមុខដែលប្រើរួចហើយ លាងសម្អាតដៃឲ្យបានស្អាតល្អ និងកុំប្រើធានស្លាបព្រាកាំបិតសំរាប់បរិភោគ ពេងកែវទឹកច្របូកច្របល់ជាមួយអ្នកដទៃឡើយ។
- ស្ត្រីមានផ្ទៃពោះគួរចៀសវាងអ្នកដែលកើតជំងឺអុតតូចឬជំងឺជំបៅរឹម ហើយគួរទៅជួបវេជ្ជបណ្ឌិតរបស់ខ្លួន បើបានទៅក្បែរអ្នកដែលកើតជំងឺទាំងនេះ។
- កុមារដែលមានប្រព័ន្ធការពារទប់ទល់រោគដ៏ទន់ខ្សោយ (ឧទាហរណ៍: មហារីកឈាមស) ឬអ្នកដែលកំពុងទទួលការព្យាបាលដោយជាតិគីមី គួរចៀសវាងអ្នកដែលកើតជំងឺអុតតូចឬជំងឺជំបៅរឹម ព្រោះការកើតមានជំងឺនេះអាចមានសភាពធន់ធូរណាស់។

តើការវិនិច្ឆ័យរោគធ្វើទៅតាមរបៀបណា?

ករណីភាគច្រើនអាចធ្វើរោគវិនិច្ឆ័យបានដោយផ្អែកលើរោគសញ្ញា និងតាមរយៈការកើតមានកន្ទួលស្បែក។ ជួនកាល រោគវិនិច្ឆ័យត្រូវបានបញ្ជាក់តាមរយៈការធ្វើតេស្តសំណាកយកចេញពីកន្ទួលស្បែកឬពីឈាម។

តើជំងឺជំបៅរឹម (shingles) គឺជាអ្វី?

- ជំងឺជំបៅរឹមកើតឡើងដោយសារតែមានសកម្មភាពសាជាថ្មីនៃវីរុសដែលបណ្តាលឲ្យកើតជំងឺអុតតូច ជាធម្មតាគឺនៅពេលពេញវ័យ និងនៅពេលជាច្រើនឆ្នាំក្រោយពីកើតជំងឺអុតតូចនៅក្រដាសដំបូង។
- ជំងឺនេះត្រូវបានសំគាល់ដោយកន្ទួលដ៏ឈឺចាប់ដូចអុតតូចនៅលើផ្ទៃតួរបស់ស្បែក ជាធម្មតានៅផ្នែកម្ខាងនៃរាងកាយ។
- ការឈឺចាប់និងការឈឺធ្លាក់ប្រហែលជាពាក់ព័ន្ធនឹងកន្ទួលស្បែកនេះ អាចមានរយៈពេលជាច្រើនអាទិត្យឬជាច្រើនខែ នៅក្រោយពីកន្ទួលស្បែកនេះបានបាត់ទៅវិញ។ ហេតុការណ៍នេះត្រូវបានហៅថា ជំងឺសរសៃប្រសាទក្រោយពីកើតរឹម (post-herpetic neuralgia)។

- វីរុសនេះអាចឆ្លងតាមរយៈការប៉ះពាល់ដោយផ្ទាល់ជាមួយកន្ទួលស្បែករបស់អ្នកកើតជំងឺនេះ។ ហេតុការណ៍នេះបណ្តាលឲ្យអ្នកដែលគ្មានប្រព័ន្ធការពារទប់ទល់រោគនោះ កើតជំងឺអុតតូចនេះ។
- អ្នកដែលមានប្រព័ន្ធការពារទប់ទល់រោគដ៏ទន់ខ្សោយ កើតមានជំងឺដំបៅរឹមច្រើនជាងអ្នកដទៃទៀត។

តើវិធីព្យាបាលជំងឺនេះធ្វើឡើងដោយរបៀបណា?

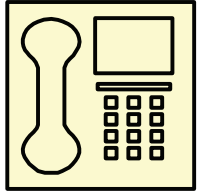
ជំងឺដំបៅរឹមអាចព្យាបាលបានតាមរយៈការប្រើថ្នាំប្រឆាំងវីរុស ដូចជាថ្នាំ acyclovir ។ គ្រូពេទ្យព្យាបាលជំងឺទូទៅរបស់លោកអ្នកអាចប្រាប់នូវវិធីកាត់បន្ថយភាពលំបាកដែលពាក់ព័ន្ធនឹងរោគសញ្ញានៃការកើតជំងឺនេះ។ ជាធម្មតា ជំងឺអុតតូចអាចបាត់ទៅវិញដោយមិនចាំបាច់មានការព្យាបាលឡើយ។

តើផ្នែកសុខភាពសាធារណៈមានវិធានការឆ្លើយតបអ្វីខ្លះ?

នៅគ្រាសព្វថ្ងៃនេះ ផ្នែកសុខភាពសាធារណៈមិនអាចជំរាបឲ្យដឹងអំពីជំងឺអុតតូចនៅក្នុងរដ្ឋ NSW បានឡើយ ប៉ុន្តែផ្នែកនេះតាមពិនិត្យមើលឧប្បត្តិហេតុនោះតាមរយៈចំនួនអ្នកជំងឺដែលទៅសុំការព្យាបាលនៅអគារសង្គ្រោះបន្ទាន់ និងចំនួនអ្នកជំងឺដែលចូលព្យាបាលក្នុងមន្ទីរពេទ្យ ដោយសារការកើតជំងឺអុតតូចឬជំងឺដំបៅរឹម។

- មានថ្នាំបង្ការរោគការពារមិនឲ្យកើតជំងឺអុតតូច ទោះជាបានចាក់ថ្នាំនេះរហូតដល់ពេលប្រាំថ្ងៃក្រោយពីបានប៉ះពាល់នឹងមេរោគជំងឺនេះក៏ដោយ។
- ការចាក់ថ្នាំបង្ការរយៈពេលខ្លីដោយប្រើថ្នាំ varicella-zoster immunoglobulin (VZIG) ដែលធ្វើអំពីអង្គបដិបក្ខនៅក្នុងឈាមអំណោយ អាចបង្ការកុំឲ្យកើតមានជំងឺនេះចំពោះអ្នកមានគ្រោះថ្នាក់ខ្លាំងក្នុងការមានផលវិបាក។ ដើម្បីឲ្យមានប្រសិទ្ធភាព គេត្រូវផ្តល់ថ្នាំនេះក្នុងរង្វង់ពេល 96 ម៉ោងក្រោយពីប៉ះពាល់វីរុសនោះ។ អ្នកមានគ្រោះថ្នាក់ខ្លាំងក្នុងការមានផលវិបាកក្រោយពីប៉ះពាល់វីរុសនេះ មានរួមទាំងស្ត្រីមានផ្ទៃពោះដែលមិនធ្លាប់មានជំងឺអុតតូច និងដែលមិនបានចាក់ថ្នាំបង្ការរោគ ទារកទើបនឹងកើត និងអ្នកជំងឺខ្លះដែលមានប្រព័ន្ធការពារទប់ទល់រោគអន់ខ្សោយ។

ព័ត៌មានបន្ថែម - ផ្នែកសុខភាពសាធារណៈ (Public Health) នៅក្នុងរដ្ឋ NSW

1300 066 055

www.health.nsw.gov.au